

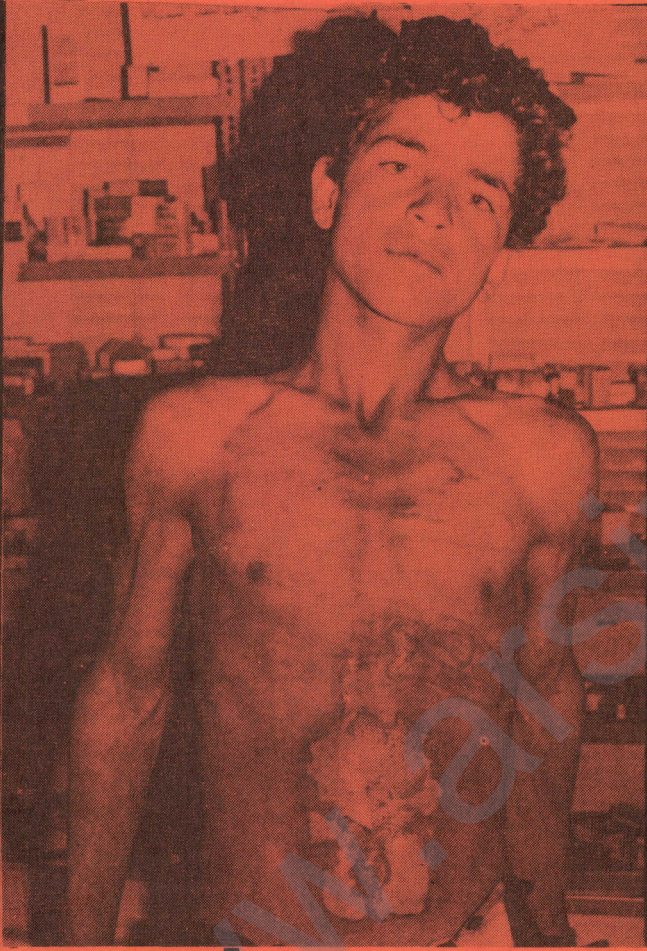
têkoşer

Hêjmar: 7-8

TİRMEH - TEBAX
ÎLON - COTMEH
1980

B. P. 33
B.1730 ZELLİK

militan

Sayı: 7-8

TEMMUZ - AĞUSTOS
EYLÜL - EKİM

1980

S E R E C E M
(içindekiler)

<u>Rûpel</u> (sayfa)	<u>Nivîsar</u> (konu)
2	Türkiye Kürdistanî
10	Çağri
12	TKP ile dayanışma gecesinde TEKOŞERİN konuşması
14	De yekbin lo, yekbin, barê me girane. (Memê Xerîb)
15	Çîrok û pêşgotinên Kurdî
16	Kurdîstana Rojhilat - Iran -
18	Pirsa Kurdistan li Parlemanto- yên Ewropa
19	Ji nûnde xwirtbûna faşîzmê li Ewropa
20	Gelê BASK û Têkoşîna wî
23	Nama Nivîskarê Kurd ji bo giş Welatparêzên Kurd
25	Kürtçe Gramer 2

TEKOŞER, Kovara Têkoşer-Yekîtiya Karker û Xwendevanên Kurd li
Belçîka. (Dû mehî)

MİLİTAN, Têkoşer-Belçîka'da Kûrt İşçi ve Öğrenciler Birliği
Dergisi. (İki aylık)

Navnîşan, (adres): TEKOŞER, B.P. 33, B. 1730 ZELLIK - BELGIQUE

Hêjmara-Bank-(hesap no) : Têkoşer, 431-000 3001-61 - Belgique

Bûha, (fiatî): 30 Bfr, + 10. (pûhayê-post-ûcretî)

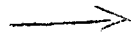
_____ T Ü R K İ Y E K Ü R D İ S T A N I _____

Çağımız emperyalist-kapitalist sistemin bir bütün olarak çökiş,ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşları çağıdır.Dünya devrimci süreci bileşkenleri olan ; Sosyalist sistem,kapitalist ülkelerdeki işçi sınıfı hareketi, kurtuluş savaşlarının filizleri üzerinde mantar gibi fışkıran genç ulusal devletler,sosyalizm yolunda büyük mesafeler kaydederken,sömürü hortumundan bağımlı ülkelerin kanını canının ve emeğinin son kertesine kadar çekme peşinde olan emperyalizm ; iğnenç canavar dişlerini sırtmakta uyanan kıpırdayan halklara Faşist askersel diktatörlükler hibe ederek tüm demokratik haklar çiğnenmekte,halklara esaret,zulüm,işkenceden başka bir şey vermemektedir.Halklar emperyalizmi istenmeyen sistem ilan etmişlerdir.Bu istem onun en kanlı elinin kendi ülkelerinden dahi çekilinceye kadar süreceği bir istemdir.

Ortadoğu çalkalanıyor.Emperyalizmin başını çeken A.B.D.İranda kaybettiği üst ve stratejik tesislerini Türkiye ve Mısır da kurmaya,diğer bir yandan da tekrar İran'ı kazanmak için gerici yobaz Humeyni ile çeşitli yollarla anlaşmalar yapmak peşindedir. Şüphesizki bu davranış bölgedeki tüm halkların çıkarına terstir.Türkiye halkları büyük bir uyanış ve çalkalanış içinde ilerlerken 12 Eylül günü Amerikancı,Natocu generaller hamilerinin tavsiyelerine uyarak,bir bütün olarak Türkiye ve Kürdistan'ı halklar hapishanesine,toplama kampına çevirdiler.Karanlık generallerin bu davranışlarını Tarih affetmeyecektir.

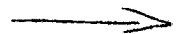
Dünya bir ekonomik bunalım yaşıyor.Emperyalizm bu bunalımlardan daima zora başvurarak çıkmayı denemiş,her keresinde kara yüzü biraz daha kara görünmeye başlamıştır.Sah'la İran'ı zaptedemeyen Amerika ,bu defa generalleri ile Türkiye'yi bakalım ne kadar süre muhafaza edecektir.Öyle inanıyoruz ki; Türk-Kürt ve diğer halkların şanlı direnişi en kısa zamanda Emperyalizmin General putlarının da kırmasını bilecektir.

Toplumların yapısına damgasını vuran ekonomik üretim biçimidir.Mevcut üretim tarzı alt yapıyı oluşturur.Kuzey Kürdistan'a (Türkiye misakı milli sınırları dahilinde kalan kısma) baktığımız zaman;Feodal üretim tarzının yerini kapitalist üretim tarzına terk

ettiğini, fakat üst düzeyde, yani üretim ilişkilerinde etkinliğini yer yer devam ettirdiğini bu yörelerin; Kürdistan'ın en ücra ve sarp, makina ulaşımının sağlanmadığı, aşiret ilişkilerinin, yayla paylaşımı sözkonusu olan ve hâlâ göçebe aşiretler olarak geçimlerini hayvancılıktan sağlayan yöreler olduğunu görüyoruz. Fakat adı geçen yörelerde dahi, kapalı köy ekonomisine özgü olan iç pazar için üretim, yerini dış pazar için üretime bıraktığını görüyoruz.

Bizim için geçerli olan üretim tarzı, belirleyici olan üretim tarzıdır. Bugün Kürdistan topraklarında üretilen tarım ürünleri, hayvan ve hayvansal ürünler, yeraltı zenginlik kaynakları metropol ülke aracılığı ile yabancı ülkelere dahi ihraç edebilmektedir. Metropolda üretilen ve montaj edilen mamul mallar Kürdistan'ın en ücra köşelerine kadar ticaret burjuvazisi, yerel burjuvazi ve gericilerden oluşan işbirlikçileri vasıtası ile pazarlanmaktadır. Daha çok üretim, daha çok pazar alanı yaratma yarışı başlamıştır. Traktör, biçer-döver, araba, sömürü için yapılan yollar, elektriksel malzemeler Kürdistan'ın her tarafına kısmen de olsa girmiş bulunmaktadır. Toprak ağaları, köy ve çiftlik sahipleri otorite peşinde koşmamakta, daha çok kapital elde etme yolları aramaktadır. Bununla beraber, köylerinde öküz ve katır sırtında geçimini sağlayan, eskiden icar için toprak bulan büyük bir köylü kesimi göçe zorlanmakta, şehir ve kasabalara akın başlamaktadır. Pamuk tarlasında binlerce köylü yoksul yaşamlarını tarım proleterleri olarak idame ettirmeye çalışmaktadırlar. Diğer bir kısımda metropol ülkeye mevsimlik işçi, inşaat işçileri, en ağır şartlar, en düşük ücret, her türlü sosyal güvenceden yoksun emeğini satarak geçinme yollarını seçmektedirler. Hakim ülkede mevcut Emperyalizme bağımlı, çarpık az gelişmiş kapitalizm içine düştüğü ekonomik bunalım ve krizin faturasını kendi emekçi ve yoksul halkına en hunharcasınıda sömürgeesindeki emekçi ve yoksul halka ödettirmeye çalışmaktadırlar. Bilinçlenen ve halkına ulusal ve sınıfsal bilinci götürüp uyandıran binlerce Kürt devrimcisi yoğun olarak (1968 lerden bilhassa 1973 lerden sonra daha yoğun) halkıyla bütünleşip çeşitli dernek, sendika ve çeşitli işçi kuruluşlarında çalışmalar içine girmişlerdi. Çeşitli franksiyonlar

olmasına rağmen bu gelişme olumlu yönde gelişmekteydi. Her görüş tesbit etmiş olduğu ve kendi görüşlerince en uygun olan ulusal bilinçlenme ve örgütlenme için ortam yaratma çabasına girmişlerdi. Zaman zaman kendi amalarında birleşmeler, ayrılmalardan sonra ,bizce en üzücü durum olan örgütlerin birbirlerine silah çekecek kadar hareketi istenmeyen yönde boyutlandırmak istemeleri oldu. Şunu peşinen söyleyelim: Örgütlerin birbirine çekeceği silah Mit'in, CIA'nın, sömürgeci burjuvazinin ve emperyalizmin işine yarar ve yararlıdır. Silahı kim ve kimlere çekeceğimizin bilincinde hareket etmek mecburiyetindeyiz. Halk, kitle silah zoru ve korkusu ile hiç bir partinin veya örgütün peşine takılmamıştır. O örgütlerin programı, tüzüğü, pratik ve teorisi ile kendisini halkının huzuruna çıkartması kabul ettirmesi ve dayatması ile hareket boyutlanır, kitlelerin malı olur. Tarih bunun örneklerini yaşamıştır.

Biz İşçi sınıfının dünya görüşü olan "Bilimsel sosyalizm" in ışığı altında işçi sınıfı-proleter devrimcilerden oluşan bir öncü gücün köylülerle ittifakından geçen kitlesel bir ulusal Demokratik Halk Devrimi mücadelesi taraftarı ve özlemcileriyiz.

Ulusal mesele ile birinci derecede belirleyici olan sorun örgütlenme sorunudur. Halkın örgütlenebilmesi, onun ulusal ve sınıfsal bilinci alması ile sağlanır. Kitle içinde mevcut şartlara göre bu bilinci halka götürecektir proleter devrimcilere ihtiyaç vardır. İçinde yaşanan çevrenin iktisadi, sosyal ve kültürel yani somut şartlarından somut tahliller elde edilmeli, sosyo-ekonomik yapıyı tanıyıp nasıl bir mücadele verilmesi gerektiği üzerinde tartışılarak belirlemelere gidilmeli, Marksizm, Leninizm ve onun zengin diyalektiği gözardı edilmemeli, mevcut üretim tarzı ve tahlili iyi yapılmalı, üretim ilişkilerinin üretim tarzından kaynaklandığı görüşüne halkı inandırmalı, bu ilişkilerin üretim sisteminin değişmesiyle değişeceği gerçek kanısı uyandırmalı, Dünyadaki gelişmeleri, değişimleri, yapıyı, mevcut sistemleri, bu sistemlerin içindeki yerimizi tahlil etmeli, kitleyi dünya devrimci süreci etrafında duyarlı kılmayı ihmal etmemeli, dünyanın neresinde en ufak bir kıpırdama olursa bunun tüm insanları ilgilendirdiği, hangi hareketlerin işçi sınıfının bilimine uygun, yararlı,

hangilerininin karşı ve başka sınıfların çıkarını savunduğu gösterilmeli. Dünya kamu oyunun dikkatini ulusal meselenin üzerine eğilmelerini sağlamak için çaba sarfetmek, geçmisi iyi bilmek, tanımak, toplum biçimlerini, dönüşümlerin nerelerden kaynaklandıkarak meydana geldiği ve diyalektik gelişmelerin nereye doğru gidişatı olduğu, kaçınılmaz olarak her şeyin, dünyanın gelişme ve değişme süreci içinde olduğu vurgulanmalı.

İşte bu bilinçle yoğrulan bir öncü güç yaratılmalı. Çelik disiplin, örgütsel sorumluluk ve enşereflî, kararlı mücadele.... Bu görüş ve fikirleri hiyerarşik bir birlik içinde kitleye götürecektir merkezi bir örgütün sağlıklı çalışması..... Büyük silah, güçlü silah, sömürgecilik zincirini parçalıyacak gerçek silah budur.

Sömürgeci burjuvazinin Kürdistan ve Türkiyenin bazı vilayetlerinde 1978 yılında ilan ettiği sıkıyönetimle Kürdistan devrimcilerinin büyük bir kısmı tutuklanarak Hitler'i unutturacak işkence yöntemleri uygulanarak anayasalarını kendi ayakları ile ezerek gözaltı süresini on günden bir aya uzatarak zindanlara atmışlardır. Hapishanelere yarı yasamlarını hunharca uygulanan işkence neticesi yitiren bu gençler, hiç bir tıbbi müdahale edilmeden ölüme terk etmektedirler. Bir çoğu bu insanlık dışı uygulamaları dayanamıyarak hayatını kaybetmektedirler. 48 kişilik koşullarda 150 kişiyi, bir kişilik hücrelere 4 kişiyi, depolara bit salgınına yakalatmak için yüzlerce kişiyi tika basa doldurmaktaydılar. Hapishanelerde uygulanan ceza evi tüzüklerini de çok görerek, tekrar kendi yazdıklarını çiğneyerek, okuma gereksinimlerini tamamen ortadan kaldırarak maddeten ve manen çökertme, susuzluk ve susuzluğun yarattığı tüm pislikler, açlık, banyosuzluk, asker arttığı, düşünen beyini düşünmez hale getirmek istemleri vs. Tüm bu olumsuzluklara rağmen azimle direnen bir gençlik ve halk. İşte onları düşündüren şey bu azim ve bu karar....

Hapishanelere gelen yeni tutuklular istisnasız 1, 1,5 ay yatakta gözaltı süresince gördüğü yeni tip faşist işkencelerin iniltileri arasında inlemekte ve istisnasız tüm görüş ve fraksiyonlardan gelenler bu yöntemlerden geçmektedirler.

Tarih işkencecilerden hesap sormuş, affetmemiş ve affetmiyecektir. Halkların gücü karşısında durmuş nice yıkılmaz gibi görünen despotluklar, krallıklar, imparatorluklar, çarlıklar, rejim ve diktatörlükler yerle bir edilerek, bir daha dönmemesine tarihin çöplüğüne gömülmüşlerdir.

Neden ? Niçin bu tür uygulamalar? Evet neden; sırtıtıyor yaşatılan canlı arenadan. Kürt olmak. 4000 yıldır sömürgecilerin silmek, yoketmek istedikleri şey işte budur. Toplu katliamlara, soy kırımlarına, asimilasyonlara, mecburi göç ve iskancılara ve daha nice entrikalarla yoketmeye çalıştıkları bir varlık..... "Yoktan bir şey varolmadığı gibi, var olan bir şey yok edilemez" deyimini duymamazlıktan geliyorlar. Kürt Halkının da diğer dünya halkları gibi şerefli bir geçmişi vardır. Onu yoketmeye çalışanlara varolduğunu, sesini, özgücü ile dayırmıştır. Ulus olma sürecini tekelci kapitalist dönem ile tamamlamıştır. Toprak birliği, Dil birliği, İktisadi yaşam birliği, Ulusal kültür içinde özgülleşmiş, kültürü ile yoğrulmuş Ruhsal biçimlenme birliği gibi, ulusu oluşturan 4 föktörü bağrında taşıyor.

Lenin'den alıntı: "Tezlerimizde sömürgelerin özgürlüğe kavuşmalarının milletlerin kendi kaderlerini tayinleri demek olduğunu belirtmiştik. Avrupalılar çoğu kere sömürge halkların da milletler olduklarını unutuyorlar; gelgelelim, bu unutkanlığa göz yummak, şövenliğe göz yummakla birdir. Uluslar kendi kaderlerini sonuna kadar belirleme hakkına sahiptirler" der.

Lenin, Doğuda Ulusal kurtuluş hareketleri

Yine Stalin, Marksizm ve Milli meselede "Ulusal meselelerin çözümü, ancak gelişmesi içinde bulunduğu iktisadi, siyasi ve kültürel şartlar, şu yada bu ulusun nasıl örgütleneceği, anayasalarının hangi biçimlere bürüneceği, meselesini halletmek için biricik anahtardır. Her ulus için ayrı bir çözüm yolunun bulunması mümkündür. Meseleyi diyalektik olarak koymak, özellikle bunu ulusal meselenin çözümünü ararken yapmak, işte bu yüzden zorunludur.

"Durum böyle olduğuna göre ulusal meseleye, çok yaygın olan ve kolay ve basit çözüm arayan bir yola karşı olduğumuzu kesin olarak belirtmeliyiz." der.

İşte Kürt devrimcilerinin,ulusal kurtuluş mücadelelerini en sağlıklı temellere oturtmak için somut tahlillere gittikleri,bu hususta halklarını bilinçlendirdikleri bir dönemde sıkıyönetimler yetmiyormuş gibi,Faşist askersel birdiktatörlüğün eşğine sürüklenmesinin çok yönlü ekonomik ve de siyasi nedenleri vardığı bu kara rejim ilan edildi.

Ortadoğu daki son gelişmelerden ürken emperyalist güç ve bu güçlerin güdümündeki kuruluş ve paktlar iyiden iyiye terdirgin oluyorlardı.İran ve Afganistan'dan sonra sıranın yani kıpırdamanın en sadık müttelikleri olan ve NATO nun güney doğu kanadını oluşturan Türkiye ye sığıracığından ürken bu güçler adeta paniğe kapıldılar.Çıkarlarının tehlikede olduğunu sezince diğer bazı ülkelerde başvurdukları son kozlarını ortaya atarak direk Faşizmi kuramsal olarak yerleştirmek için orduyu kullanmada gecikmediler.Generalileri ile bunun hesabını kitabını daha önceden yaparak,planlayarak Türk ve Kürt halklarıyla tüm azınlıklara en büyük düşmanları olan rejimi yani Faşizm'i getirdiler.

Faşist Askeri Diktatörlük kademeli olarak yapmayı tasarlıyor.İlk defa anayasalarını fesh ederek,tüm demokratik hakları ortadan kaldırarak,İşçi sınıfının tüm kuruluşlarını,parti, sendika ve dernekleri kapattırarak,her şeyi kendi kişiliklerinde somutlaştırarak,aldıkları kararları kanun sayarak işe koyuldular.Tutuklanarak göz altına alınan adı geçen kuruluşlarda çalışanların sayısı ilk haftada yüzbinlere ulaştı.İdamlar birbirini izliyor.Toplu katliamlar Kürdistan'da güncelik kazanıyor.Kamplar açılıyor ve de toplu tutuklamalara girişilmiştir.Bunlar bu uygulamaları değil İlerici,sosyalist,devrimci,yurtsever insanlara sadece yapıyorlar.Faşizm'in adından belli olduğu gibi kendilerinden olmayan tüm insanlara düşman gözüyle bakıyorlar.Suçlu sayıyorlar,işkencelere tabi tutarak sindirmeye yok etmeye çalışıyorlar.Bu generallerin ilk planda uygulama safhasına koyduğu birkaç yöntem,daha bunları takip edecek çok daha değişik Faşist yöntemlerin birbirini takip edip sahneye çıkacağından hiç kimsenin kuşkusu olmasın.Düşündükleri her şeyi kanunlaştırarak İşçi sınıfını daha bir ezmeye,Kürt halkının ulusal kurtuluş savaşımını daha gerilere atarak emperyalizme NATO'ya AET ye en sadık kuklalar olduğunu ispatlamaya çalışacaklardır.

Kürdistan'daki fraksiyonların mücadele için seçtikleri yöntemlerin birbirinden kopuk olması güç ve eylem birliğine en acil ihtiyaç duyulduğu dönemlerde dahi örgütlerin birbirine düşmanca tavırlar almaları. Örgütlerin ayrı ayrı tesbitleri mevcuttur. Fakat bu onların mücadele için birbirleri ile yanyana gelmelerine engel değildir. Ve olmamalıdır. Azgari ilkel düzeyinde güçlerin birliğine ihtiyaç vardır. Katı, keskin sloganlarla yola çıkan halkı arkasında göremez ve yalnız kalır. Halkımızın beklediği ve özlemine çektiği bu birliği malesef oluşturamadık. Faşist Askersel Diktatörlük şartları altında da güçlerini birleştirmekten kaçanlar halkına karşı sorumluluk duygusu taşımayanlardır.

Ezen ve ezilen ulusların devrimcilerinin karşılıklı yapmak zorunda oldukları bazı görevleri vardır. Bu görev ve güven ezen ulus devrimcileri tarafından gereken şekilde yerine malesef getirilememiştir. Ezen ulus devrimcilerinin örgütlendikleri parti ve örgütler arasında birlik ve dayanışma sağlanmadığı gibi, adeta birbirlerine düşman gözü ile bakmaktadırlar. Pratik bunun deneyimleri ile doludur. Bu olumsuzluktan ister istemez Kürd devrimcileri de etkilenmektedirler. Program ve tüzüklerinde Kürt halkının kendi kaderini kendi tayin etme ilkesi olmadığı gibi, prensip olarak da henüz bu en doğal hakkımızı kabul etmiş değillerdir. Ve bugün bazı örgütler Kürt halkından bahsediyorlarsa bu, onların Kürdistan devrimcilerinin mücadelelerini dayatmaları ile sağlanmıştır. Ve Kürdistan devrimcilerine adeta minnet etmektedirler. Aslında Kürt halkının varlığı ve mücadelesinden yana çıkmanın kendi görevleri olduğunu unuttuyorlar.

Herhangi bir sömürge veya bağımlı ulusun kurtuluşuna hangi yoldan; Hakim ulusun işçi sınıfının başını çekeceği bir devrimle mi; yoksa bağımlı ulusun kurtuluş güçlerinin yürütcekleri bir savaşla mı varılacağını somut tarihi şartlar belirler.

İşçi sınıfının kendi bağımsız politikasını koyup yürütemediği, kendisini bir sınıf olarak demokrasiye alternatif olarak örgütleyemediği durumlarda, işçi sınıfı hareketi burjuvazinin denetimine ve dümen suşuna girer. Gereğince bilinçlenmemiş ya da ters yönde şartlandırılmış hakim ulus işçileri, ulusların

kendi kaderlerini tayin hakkı ilkesine sahip çıkmadıkları gibi, buna tepki bile gösterirler.

Sömürgeci bir ülkede devrim şartları olgunlaşmamışsa ve bu arada işçi sınıfı da devrimi başaracak bir bilinç ve örgütlenme düzeyinde ise, ezilen ulus açısından da devrim hareketinin motoru hakim ulusun işçi sınıfı olacak. Ülkede ki tüm devrimci demokratik güçler ve bu arada ezilen ulusun kurtuluş güçlerini devrimci komutası altında aynı cephede birleştirerek zaferi sağlayabilir.

Ancak şartlar böyle olmayabilir. Yani ülkede hakim ulusun işçi sınıfı açısından devrim şartları olgunlaşmamış, işçi sınıfı, önemli buhranlara rağmen, devrimi başaracak, tüm devrimci güçleri sürüklöyecek bir bilinç ve örgütlenme düzeyine varmamış olabilir. Tam tersine ezilen ulus üzerindeki ulusal baskı o düzeye varır ki bu halkın ulusal kurtuluş yolundaki mücadelesi çok daha öncelik kazanabilir. Ulusal kurtuluş savaşı başlayıp başarıya ulaşabilir.

(dûmayika Namê)

nade ku Alfaba Kurdî ji nû ve bê çapkirin. û li nava gelê Kurd bê belavkirin.

Ji ber vê yekê daxwaza min û tika (rica) min ji her Kurdê derê eve ku di şûna Alfabekê da dû Alfaba bikirre: Yek ji bo xwe, yek jî bişînê welêt, ji bo hevalekî xwe. yan xiznzkî xwe yan jî dostekî xwe.

Buhayê Alfabaya Kurdî 30 KRON'en Swêdî ye.

Ji ber ku min bi xwe Alfaba çap nekiriye, pirtukxaneke Swêd çapkirîye ez nikarin bi emanetî ji nas û dostan re bişînim da ku ew bifirşin û diravên wê bişînin. Ji ber vê yekê, kesê ku bixwazê yek anjî çend Alfaba bikirre, digê ku buhayê wan pêşîn bişîne û bi nameyek jî bide zanîn ku çend Alfaba dixwaze, herweha navnîşana xwe jî binivîse. Mesrefaşandina Alfaban li ser pirtûkxanê ye. Kurdên li Swêd, dikarin Alfabê ji pirtûkxanê bixwazin û dema standinê buhayê wê teslîmê postexanê bikin. Navnîşana pirtukxanê li jêre:

Navnîşana pirtûkxanê eve:

Digel silav û spasên biratiyê.

M.Emîn Bazarslan

Invandrarförlaget

(îmza)

Kvarngatan 16

502 44 Borås-Sweden

Ç A G R I

Aşağıda isimleri bulunan Belçika'daki Türkiyeli demokratik örgütlerin temsilcileri, 10 Ekim 1980 tarihinde Brüksel'de bir araya gelerek, Türkiye'de meydana gelen son siyasal gelişmeleri gözden geçirmişlerdir.

Toplantıya katılan tüm örgütler 12 Eylül darbesinin emperyalizmin ekonomik, politik, ideolojik ve askeri saldırı planları çerçevesinde gerçekleştirildiği konusunda görüşbirliği halinde olduklarını saptamışlardır.

12 Eylül darbe'sinin niteliği konusunda yapılan değerlendirmeler sonunda:

Demokrasi için Birlik-Belçika Komitesi,
Tekoşer-Belçika'daki Kürt işçi ve öğrencileri Birliği,
Türkçe Yayın Kolektifi

Türkiyeli İşçiler Kültür Merkezinin bu darbeyi Faşist Askeri bir darbe, kurulan rejimi de Faşist Askeri Diktatörlük olarak niteledikleri,

Anvers İşçi Birliği

Belçika'daki Türkiyeli İşçiler Birliği

Eisden Türk İşçi Derneği,

Proleter İlerici Yayın Birliği'nin ise söz konusu darbeyi Askeri darbe ve kurulan rejimi de Askeri diktatörlük olarak niteledikleri tesbit edilmiştir.

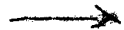
Charleroi Türk İşçiler Sosyal Dayanışma ve Kültür Derneği ise her iki nitelermeyi de kabul edebileceğini belirtmiştir.

Bu nitelme farklılıklarına rağmen, toplantıya katılan tüm örgütler, Türkiye'de egemen bulunan yönetimin:

1. Emperyalizmin planları çerçevesinde gerçekleştirilen bir darbeyle kurulduğu,

2. İMF tarafından dayatılan ekonomik programı ve genel olarak soğuk savaştırmadılmak ve özel olarak da Ortadoğu'da petrol kaynaklarını elde tutmak için NATO tarafından dayatılan askeri planların uygulamakla görevli kılındığı,

3. Bu planların gerçekleşmesine karşı direnecek tüm demokratik ve barışsever güçleri ve özellikle de Türkiye İşçi sınıfı hareketini ve Kürt Ulusal demokratik hareketini zımmeyi amaçladığı,

4. Bu amaca ulaşmak üzere başta parlamento olmak üzere siyasal partileri, sendikaları, meslek ve kitle örgütlerini ve tüm demokratik kuruluşları kapattığı,

5. Kitleselel tutuklamalar, işkenceler ve idamlarla ülkeye faşist terörü egemen kılmak için tüm devlet olanaklarını ve güçlerini seferber ettiği,

6. Grev, toplu sözleşme haklarını ayaklar altına alarak grevci işçilere süngü zoruyla işbaşı yaptırdığı ve işçi sınıfını kapitalist sömürü karşısında savunmasız bırakmayı amaçladığı,

7. Basını, radyo ve televizyonu, tüm sözlü ve yazılı haberleşmeleri sansür altına aldığı,

8. Özellikle de Türkiye Kürdistanı ile tüm haberleşmeyi ve bağlantıyı keserek bu bölgede ulusal baskı ve terörü yoğunlaştırdığı,

9. Tüm bu tutum ve icraatı ile halk düşmanı ve barış düşmanı olduğu.

10. Böyle bir cuntaya karşı Türkiye halklarının ödünsüz mücadelesinin vazgeçilmez bir hak olduğu,

11. Ve yurt dışındaki Türk ve Kürt örgütleri olarak bu cuntaya karşı mücadeleye tüm olanaklarla katkıda bulunmanın yurtseverlik görevi olduğu konusunda görüş birliğine varmışlar ve bu doğrultuda eylem birliğini geliştirme ve pekiştirme kararı almışlardır.

Örgütlerimiz, bu eylem birliğinden güç alarak, Belçika'da bulunan diğer Türkiyeli örgütleri ve sendikaları da bu eylem birliğine katılmaya,

Belçika ve Avrupa'daki tüm demokrasi ve barış güçlerini Türkiye halkının anti-emperyalist, anti-faşist, anti-tekelci ve anti-sövenist mücadelesiyle dayanışmada bulunmaya çağırır.

Brüksel, 10 Ekim 1980

Anvers İşçi Birliği

Belçika'daki Türkiyeli İşçiler Birliği

Charleroi Türk İşçileri Sosyal Dayanışma ve Kültür Derneği

Demokrasi için Birlik-Belçika Komitesi

Eisden Türk İşçi Derneği

Tekoşer-Belçika'daki Kürt İşçi ve Öğrenciler Birliği

Proleter İlerici Yayın Birliği

Türkiyeli İşçiler Kültür Merkezi

Türkçe Yayın Kolektifi

Belçika'daki Türkiyeli İşçiler Birliği(B.T.İ.B.) tarafından 13/9.1980 tarihinde yapılan TKP ile dayanışma gecesinde Tekoşer'in konuşması:

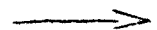
Tertip komitesi Başkanlığına

Sayın BTİB gece tertip komitesi Divanı ve değerli misafirler; gecenizde bizlere yer verdiğiniz için şükranlarımızı bildirir, gecenin başarılı geçmesini temenni ederiz. Belçika'daki Kürt İşçi ve öğrenciler Birliği Tekoşer'in çağımız hakkındaki yorumu ile başlıyoruz.

Çağımız emperyalizmin bir bütün olarak çöküş ve bunalımlar evresine girdiği, bunun yanında Sosyalizmin gelişip güçlendiği, Dünya devrimci sürecinin bileşkenleri olan Sosyalist Sistem, Dünya İşçi sınıfı hareketi, Ulusal ve Toplumsal Kurtuluş mücadeleleri karşısında gerileyen emperyalizm; adeta kudurganlaşmakta, canavarlaşmakta, yeni tip sömürü yolları aramakta, Halklarını bağımlı hale getirdiği ülkelerde demokratik ve yasal kazanımları rafa kaldırmakta, kıpırdayan ve homurdayan halkları Faşist Askeri diktatörlükler vasıtası ile kendilerine bir süre daha bağımlı kılmaya çalışmaktadırlar. Türkiye İşçi sınıfı ve halkları üzerindeki baskılar yetmiyormuş gibi, sıkıyönetimleri dahi az görerek, şimdide Amerika Emperyalizminin orduyu bir piyon olarak işçi sınıfı ve devrimci ,demokrat,yurtsever ilerici insanlar üzerine sürdüğünü görüyoruz. Bütün bu gelişmeler, emperyalizmin buhranların üstesinden çıkmak için halkların gelişen devrimci hareketlerini boğmaya çalıştığını, acizliğine en son çare olarak Faşist askersel bir yönetimle sürdürebileceğini getirmiştir.

Türkiye'deki ekonomik bunalımın çekilmez yükü işçi, emekçi, yoksul halkların sırtına yükletilmeye çalışılmaktadır. İşçi sınıfının dünya görüşü olan Bilimsel Sosyalizmin ışığı altında tüm demokrasi güçlerinin eylem birliği yapması kaçınılmaz hale gelmiştir. İşte bu Faşist Askeri diktatörlüğü de kitlelere ve halklarımızı za dayanarak yıkabiliriz.

Ortadoğu bir kaynayan kazan durumundadır. Bu kazanın ateşi ancak tüm ortadoğu halklarının emperyalizmi bölgemizden söküp atması ile ve ulusların kendi iradelerine kendilerinin sahip çıkması ile söndürülebilir. Fakat bu bir gerçektir ki; Emperyalizm ve onun başı A.B.D.Ortadoğuyu kolay kolay halkların iradeğine bırakmayacaktır.

Ortadoğu halklarını emperyalizm kışkacına alan A.B.D. bir yandan İsrail siyonistlerini Filistin halkı üzerine sürerken diğer yandan Mısır'ı Arap dünyasına, karşı devrimci, dinci, mistik ruhlu Afganları Afganistan Devrimine karşı kullanmaktadır. Yobaz Humeyni hareketini Kürt halkı üzerine sürmekte halkların baş düşmanı olduğunu saklayamamaktadır.

İran'da kaybettiklerini Türkiye'de bulmaya çalışmıştır. Ve bulmuştur. Bugün Türkiye NATO'nun, AET'nin en stratejik alanı haline gelmiştir. Bir ağ gibi dinleme tesisleri ile adeta Türkiye bir küçük Amerika olmuştur. Dünya Sosyalist sisteminin başını çeken Sovyetlere karşı Türkiye'yi kullanmakta, onun varlığından yararlanmaktadır. Ödül olarak Halklarına açık Faşist askeri diktatörlüğü hibe etmektedir.

Türkiye Halkları omuz omuza Emperyalizme, Faşizme, sömürgeciliğe ve Tekelci işbirlikçilere karşı savaşmalıdır. Fakat bu illede onların bir tek partinin etrafında birleşmelerini gerektirmez. Kürt halkı Sömürgeciliğe, Faşizme, Emperyalizme karşı mücadele verince, Türkiye İşçi sınıfı hareketi ile çelişmemektedir. Zaten Proleteryanın sınıfsal çıkarlarına ters düşen hareketleri Kürt sosyalistleri, proleterleri, devrimcileri kabul etmez ve desteklemezler.

Son askeri hareketle Türkiye halkları bir halklar hapishanesine alınmışlardır. İlerici sendika ve İşçi temsilcileri tutuklanmış, Tüm Türkiye'de Faşist askeri diktatörlük ilan edilerek Anayasa, parlamento fesh edilerek siyasi parti liderleri gözaltına alınmış, Kürdistan'da toplu tutuklamalara hemen başlanmıştır. Amaç bellidir, Hareketin kime karşı yapıldığı bilinmektedir. Emperyalizmin bağımlı ülkelerde ne zaman açık Faşist diktatörlüğe başvurduğunu Türkiye İşçi sınıfı, ilerici ve yurtseveri, Kürt proleter devrimcileri çok iyi bilmektedirler.

Biz Kürdistan'daki tüm ilericilerin ulusal güç ve eylem birliklerini, Türk İşçi sınıfının öncülüğünde oluşturulacak bir birlik ve eylem ile birleştirerek mücadelesinden yanayız. Bölünmüşlük son bulmalı, Faşist Askeri diktatörlük en kısa zamanda yıkılmalıdır. Amerika'nın, NATO'nun, AET'nin, IMF'nin kuklası Faşist askeri diktatörlük Türkiye Halklarının mücadelesini susturamayacaktır.

-- Ç I R O K --

Di bêjin rojekî nêçîrwanek derket nêçîrê, digel tule û taji
 ên xwe. Wextê gihan çolê, dû kêrvoşk ji ber wan rabun û gefz dan
 Yek mê bu, yek ji nêr bu. Ya mê zanî xilas nabe, xwe avet nav strî-
 gêre. Ya nêr xilas bû, çu serê girek bilind vesekini û paş xuda
 fikirî, ya mê xûya nake û nêçîrwanî dura ya mê girtiye û nahêle
 bilepiti. Ya nêr gazî ya mê kir; got bu çi tu dernakewî. Ya mê got;
 ma tu nabîni dura min hatiye girtin, ez ji qehra miim, di nav stir-
 yede vaye kûselek heye daxaza namûsa min dike.

Ya nêr gazî ya mê kir gotê namûsa me des kesêwe neberde û
 bazde kuştin reya bab û kalê meye.

PÊŞ GOTIN

- Bike zehmet da tu bibîni namet.
- Tu ne zanî pirsê bike ji cîrani.
- Heçî xefkê li ber havalê xu vegiri ew tê bikevitê.
- Xweş xuyaye ne xweş tîste.
- Mirîşk mirîške heta neke qite qit hêk nakê.
- Suwarê xelkê her peyane.
- Mala pîrê xwestire ji mala mîrê.
- Ruvî yê gerayî çêtire, ji şêrê nivistî.
 - Destê rihet li ser zigê birçî ye.
 - Rih dibin bust neyar nabin dost.
 - Kitkê got mişkî: Xwe ji vê kunê bavêje li vê kunê
 ezê sed zêra bidim te.
 - Mişkî got: Ev perên zêde û ev baza kurt neş xudaye.
- Got: Çima te dereng çand ? Got: Me zû çand lê dereng hêşîn bî.
- Zigê têr hayî ji yê birçî nîne.
- Şuxulkerê xwe be, hijîkerê xelkê be.
- Her roj mal li mêrga nadanin.
- Şert ne hilê hilê ye sert prîze ye.
- Bila pišta mirov li mala mirov bi, ne çawên xelkê lê bi.
- Kesê nel meydanê xweş reqase.
- Mar her mare tîjigên wan bî jehrî nabin.
- Wextê ecelê biznê tê diçi nanê şivani duxu.
- Xwarna xwe bihêle bu siphî, lê şuxulê xwe nehêle bu siphî.
- Nîşana baranê baye.

KURDISTANA ROJHILAT

Ev çend meh in ku li Ewropa rojava ne di çapêde û ne di aliyê dinde li ser Kurdistanê Rojhilat tiştêk nayê nivîsandin. Cîhan ji nûhde gelê Kurd û jîna wî a reş û tarî ji bîrakir. Dû tişt bala cîhanê ji Kurdistanê dîrkir: esîrkerîna personêlê balyozxana Emerîka (konsolos) û anha jî şerrê di navbera Iran û Iraqê de. Ji bo ku Xumeynî, Serekê karîna (serekê wezîran, başbakan) Tehranê Bazargan, ku merivekî burjuwa û nêzîkê Emerîka bu, ji karê wî derxîne û ji bo ku bala gelê Iran ji pirsên aborî û civakî yê pir giran bixîne balyozxana Emerîka ji aliyê 400 xwendekarên îslamî da îşgal kirin. Giş hêza çapa Ewropa ket ser vê rudawê û 6milyon Kurdên di bin top û tankên Xumeynî dinalin û tîkên kuştin hat jibîr kirin. **GELÊ 60 EMERÛKIYÊN KU HATIN ESÛRKIRIN JI 6 MÛLYON KURDAN MUHÛMTIR BÛN ?**

Ev ne bes bû, îcar şerrê Iraq û Iranê dest pê kir. Dijminîya ku di navbera her dî dewletandeye pîrkevne û pîr caran li ser hatiye axavtin. Ev mesele hê ji dema împêratoriyeta Îslamî (û ereb) û ecem tê. Sebeba ku şer jî derket, bê goman aborîye. Ji zûdaye her dî dewlet dixwazin Korfeza Basra tîxin bin destên xwe; ji ber ku ev korfez pîr stratêjîke. Herweha, her dî dewlet dixwazin ku çemê şat û arab tîxin bin destên xwe. (Cihê ku Dicle û Firat dighin hev).

Di 6/3/1975, li Cezayir di kongra OBEP de (welatên ku xwediyên petrolê), serokê Cezayir, Bu Medyen, her dî dijmin li hev anîn; ku di wê demê de Iran ji Iraqê pîr xwirttir bû û bi hêztr bû. Wî çaxî Iraq, bi tevgêra Kurdan ku dihin serokatîya Berzanî de mijul bû. Lewma, ew mecbur bû ku giş şertên Iranê qebul bike. Lê Şahê Iranê jî bi şertê ku alîkarîyaxwe a Tevgêra Kurdan rawestênê ji Iraq pîr tiştên hêja wek Korfeza Basra û cezîre wergirtin. Bi vî awayî Şah sê cezîre û liqek ji Şat el Ereb stand û dev ji Kurdan berda. Lê Iraq ev windakerîna giran ji bîra nekir; Ji gava ku rejîma Îslamî xwe li Iranê girtiye û ta niha Iraq çavên xwe berdaye korfeza Basra, Xuzistan û şat el Ereb. Qelsbûna hikumet û leşkerê Iranê firsetekî pîr mezin bû ji bo Iraqê. Lê ewê şerr çiqas devam bike û kî ji her dîyan wê bi serkevê? Ev herdû pîrs giranin û bi rewşa Internasyonalve girêdayîye.

.....

ê Kurdistan ?

Bê goman, di vî şerrîde mintiqên ku pirrtirîn ji aliyê top û balafirên her dû alîya di êşin li her dû parçên Kurdistan'in. Li Kurdistanê Iraçê bajarên Kerkuk, Sûleymaniye, Musil û Erbil bêhtir ji yên ku Ereb têdene bêhtir derba dixwin. Ji bo Kurdistanê Iranê, rojnama Fransîzî "Le Monde", di roja 15 ê cotmehê de gaziya PDKI dinivîsê. "Paş Sanandac, Baneh, Marîvan û Saez liqekî mezin ê bajarê Mehabatê di gavekî nêzîkde ji aliyê topan hatîye xerakirin." PDKI dibêje ku bi sedan mirî hene û bangî gelên cîhanê yên ku bala wan li ser şerrê Iran û Iraq heye dike ku " li hemberî planên kuştina 6 milyon Kurd li Iranê bê deng nemênin."

x x x

Ji vê nivîsandina jorî em dibînin ku çiqasî rewşa Kurdistan û Mafên wê tevlihevî welatên dora xweye, girêdayîyê rewşa internasyona. Ji bo wî tiştî, em her gav dibêjin ; gereke ku em kurdên Ewropa çiqas ji destên me bê pirsê Kurdistanê li her der û li her dem binin bîra hemu cîhanê. Heger em, vê mesuliyetê negrin ser xwe, em kêmasîke pîrr mezin dikin û deynekî pîrr girab ji aliyê Kurdên li Kurdistanê ên ku her roj ji bonî mafên xwe tînin kuştin, birçî di mênin û tazîne li ser piştê me dimîne.

Di derbareyî vî tiştîde em li jêr çend tiştên ku berî girtina esîrên merîkî derketine dinivîsin. Ev jî gaziya Dr. A. R. Qasimlo ye ji bo gelên cîhanê, hêzên demokratîk: 25. 4. 1980.

" Ji bo hemû komelên demokratîk û pêşverû yên cîhanê,
ji bo hemû merivên rêzanî (politik), ji bo hemû hûmanîstan,
ji bo hemû komelên hûmanîter û yên mafên merovîtiyê.

Hevalên hêja,

Ji nûn da, hêzên hikimdarên Iranê dijî gelê Kurd şerrekî xwînî îlan kirin. Iro leşkerê Iranî bi çekên giran, belafirên fantom, top, helîkopter û debaban herîsî ser bajarên Sanadac, Saez, Bane û hwd, tecrûbe dike ku gelê Kurd û mafên wî hûnda bike.

Armanca serokên Iranê, xerabkirina tevgêra demokratîka Kurdistanê a ku keliha ji bo azadîya hemû Iranêye. Bi hezaran merivên bê sûc, pîr, jin û zarok ji bajar û gundên Kurdistan hatin kuştin. Xaniyên Sanandac, Saez û Bane bi sedan hatin hilweşandin, xwarin, petrool ihtiyaca gel û derman nemane...

Em, ji we , ji nûnde dixwazin ku hûn dijî van zordestiyên hîmeta Iranê protestoyan bikin û rabin deng bikin. Gerek hemû cîhan bi weşîyeta Leşkerê Iranê bibihîzê. Ew Leşkerê ku li gora emrên serokên komara Islamî heraket dikin.

.....

Ji Netewekî ku sûcê wî ê bi tenê ewe ku ji bo demokrasi û mafên gelên Iranê têkoşîn dike neberdin. Ev gel di bin tehlika mirinê deye. Piştî xwe nedin gelê Kurd yê bindest, ê ku alîkariya we ya manewî û maddî jêra pêwîsta. Arî wî bikin. Nehêlin ku li ber çavên hemû cihanê azadiya netewekî di nav xwînde bifetise û bê binaxkirin.

Silavên me yên baştirîn."

Sekretêrê giştî ê PDKI

Abdûl Rahman QASIMLO

25. 4. 1980

PIRSA KURDISTAN LI PARLEMENTOYÊN EWRUPA

a) Li parlamentoya Belçîka:

Prof. Jean E. Humblet, senatorê Nivelles ji partiya Walonî :

Pirsa Gelê Kurd: Pirs no, 6. 7.5.1979

"Mafê gelê Kurd bi hawakî giştî weka ê polonya, di sedsalên 18 û 19 de ye. Herçende dîroka wî, zman û çanda wî bi lîzên biryaran û civînên (anlaşma; Lozn ve Sevr gibi) di nav dewletan de nehiştin ku welatekî wî hebê jî, her gav perçiqandî û parçe kirî dimîne. Lê dîsa hindêk çaran ji hindikayîve ji welatekî yanjî ji yê din karê hinek otonomî bixwazê.

Ev gelhekî 17 milyone. Li ser erdên Iraqê, Tirkî, Iran, belav bûye. Hinek jî li Surî û li Sovyet hene.

Bê sekinandin mafên wî yên yên merovatî tîr perçiqandin. Gavekî pîrê dirêj û anha jî mecbur dibe isyan bikê.

Ji bo van tiştan, meriv nikarê bêjê ku ev pirs, pîrsekî navxweyîye û bi tenê ê welatên ku karên wan pêre hene. Ne pêwîste ku em ji nûnçeyên nûn, hele li Iran û Tirkîyê, ji bo ku em xebatê ku diplomatîk be û bê çek bikin ku mafê Kurdan çêtir bikin. Rewşa Belçîka ji bo vê armancê ne başe? Ew neketîye nav tevheviyên rojhilata navîn û meriv nikare bêje ku emperyalîste. Bi serde jî, ew bixwe problêma hindikayîyan dijî, û li ser erdê wê di nav xebatkarên Tirkde Kurd jî hene.

x x x

b) Li parlamentoya Swêd:

Pirsa parlamentêrê Komunîst Oswald Söderqvist:

Hikûmet amadeye ku bi welatên dinre hevkarî bike-nîşe: welatên negrêdayî, ji Skandinavya- ji bo ku inisiyatîfêkî bistîne ku pîrsa Kurdî pêşkeşî komisyona UNO bike, ji bo mafên merovatî û ber komelên din yên ku dijî zordestiya rêzani û çandî û alîgirtina xebatê dikin?

.....

2- Hikumet amadeye ku kongreyekî navnetewî - weke kongrên ku di dema şerrê Wîetnam de çêbûn - pêk bîne ji bo rêzana welatên ku gelên Kurd bindest kirine, ango : Tirkî, Iran; Iraq û Surî pirsîyar bikin û fêhrbibin.

3- Hikumet amadeye ku - weke berê, gava tevgêrên serxwebûnê, mesele li Efrîka, komelên Kurd jî, ên demokratîk û pêşverû bispêrê, ji wan re arîkarî bike û bihêlê ku karibin "bûroyên informasyonê" Kurd li Swêd vebin?

4- Hikumet amadeye ku bindestkirina Kurda û asimilasyona dijî kurdan li Tirkî, Iran, Iraq û Surî protesto bike? Kuştina Kurdên Iraq û Iranê mehkum bike û bixwazê ku orfî îdare(siki yönetim) ji Kurdistanê Tirkî û bajarên Tirk yê Stembol, Enqera û Edenê rabê?

.....

JÎ NUHDE XWIRTBUNA FAŞİZME LI EWRUPA, ZEDEBUNA ANTI-SEMITİZME

Bû çend hefte, em di rojnamên Ewropade li ser xwirtbûna anti-semî tizm û nazîzm dixwînin. Bombeyên komelên neo-nazî zarok û merivên bê sûc li Italya (Bologne), Elmanya Rojava (Munih), Fransa (Paris), û Belçîka (Anwers) kuştin û birîndarkirin.

Ev cînyet çiqas me bidin hêrs jî me şaş nakin. Ji bo ku van komelên nazîst ji zûda bingehê xwe danîne Ewropa û xebata xwe ya kirêt bi hawakî vekirî dikin. Hikumetên Ewropa bi navê "demokrasi" wan serbest dihêlin û ji gelên xwere dibêjin ku ew komelên pîrr biçûk û bê ehmiyetin. Lê anha rewşa Ewropa a aborî û civakî hêdî hêdî pîrr xera dibe, bê karû pîrr dibe. Ji bo vê yekê hêzên kapitalîst ên ku krîzekî pîrr kûr dijîn dixwazin bala xelkê ji van pîrsên giran dîrxin û wî ji tehlîkekî xeyalî (yahudî û karkerên biyanî) bitirsînin. Ev taktîk pîr kevn û klasîke û hemu hikumetên zorbe vî tiştî dikin. (nîşe: Xumeynî gelê Iran ji gelê Kurd tirsand, gelê Kurd dijîmin dan nasîn û bi vî hewayî jî leşkerê xwe şand Kurdistanê. Li Tirkî jî hikumet bi gotinên "bölücülük" gel dixapênê û wan ji meselên eslî dîr dixê. Lewma hemu hêzên çep pêşverû û demokratîk gerek , li her der bibin yek û dijî faşîzmê xebatek baş bikin. Gava ku li parîsê di 30. 9. 1980 de MRAP (Komela dijî Nîjadparêziyê, Anti-Semîtizm û ji bo Aşitî) bihîst ku nazîstan dîsa tiştê kirêt kirine, li Brûksel manifestasyonekî pîrr mezin dijî neo-nazîzm çêkir. Têkoşer ji bo vê xebata wanî hêja ev telegraf şand:

"Hevalên hêja,

Em, Yekîtiya Karker û Xwendevanên Kurd Li Belçîka - TEKOŞER - hevkarîya we di xebata we de a dijî faşîst dikin, di manifestasyonê we de serketin hêvî dikin.

Gelê Kurd ê ku ji sedsalan û virde dijî kuştin û asimilasyon têkoşîn dike her heraketa nazîst mahkûm dike."

Paş vê manifestasyonê, li Brûksel, faşîstan deriyê MRAX (Komela dijî nîjadparêzî, anti-semîtizm û dijîminahiya biyanîyan) şewitandin. Di vî xanî de pîrr zarok û xortên xwendekar ku temenê wan di navbera 18 meh û sê salî hene. Li gora tehlîqa polis van canîyan petrol rêjane ber derî û xwestine bişewitînin.

GELÊ BASK Û TÊKOŞÎNA WÎ

Di dîrokê de Gelê Bask :

Li ser vî tiştî pirr teorî hene. Weka teoriyan Iberîyan, ku dibêjin Bask î Iberî bûn, di dîrokê de pirr cezîre dixistin bin destên xwe. Iberî jî ji dardorê Kaukasus, di dema Neolitis de tîn cezîrê û tevû wan gelê din dibin. Êdî li wir gelê Iberî, yanjî Baskî peyda dibe. Wekî din dibêjin ku Bask î ne Iberî ne. Lê gelê Bask ji nav gelê Franko-Cantabris li dardorê bakûrê Spanya peyda bûye.

Lê eslê vî gelî ji kubê jî, ev gel kevntirîn gele li Ewropa. Di dîrokê de Bask î ji qernê 5 û virde xûya dikin.

EQARÊ WELAT

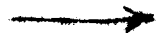
Welat beşî pirr mintiqan dibe : Navarra, Vizcaya, Guipuzcø û mintiqa ku di bin destê Fransa de, (Benavara, Laburdî, Zuberva).

Pirr caran tê gotin ku sazûna gelê Bask ji tevhevbûna eşîretane. Herweha gelê Bask ji hev belawela û veqetahayî dijî. Lê dîse xwedî yeş çand, yek zman û adetên mîsterek di nav vî gelî de hene. Rewşa Baskîyan û Kurdan di vî alîde wekheve. Welatekî parçekirî, hemu aborayîya wî bindest, mêtîngeh û hwd.

Welatê Baskan ji sala 1659 an û virde

Paş çend şerrên di navbera Spanya û Fransa de, lihevhatina Cezîra Fazanten (nêzîkî coya Bidasoa) di 1659 de çêbû. Di vê levhatinê de sînorekî 8 kîlometre hate danîn. Ev sînor di navbera Guipuzcoa û Laburdî de hat danîn. Di 1765 an de parçebûna dûdiyan çêbû û li ser vê yekê Baskên li Fransa xebata xwe dijî metîngahiyê xwîrt kirin. Li giş mintiqên parçê Fransakomcivîn dibûn. Paş vê xebatê otonomî hat wergirtin. Lê paş ku melîkê Spanya Fêdînanî mir, mixalefet ket nav giş gelê Spanya. Beşekî dixwest ku Don Carlos, birayê melîkê bihûrtî Fêdînanî VII bibe melîk, beşê din dixwest keça Fêdînanî VII, Isabella II bibe melîke. Di dawîya vî şerrî û mixalefete de nasîna welatên Baskan hat qebulkirin, lê ev welat gereke dibin melîkiyeta Spanya de binîna.

Di 1932 ande referandum di navbera gel de ji bo otonomiyê çêbû. Giş mintiqe bi vî tiştî xweş bûn ji xeynî Navarra. Di 1936 ande paş domekî dijwar otonomî dîsa hat wergirtin. 7 cotmeh 1936, paş întixaban Aguirre bû serekê Baskan. Lê mixabeye komariyên Spanî di şerrê xwe de qelsbûn û vê rewşê dawîya otonomîya ku hatibû wergirtin anî.

Rejîma faşîsta Franko hiç ti mafên gelê Bask nas ne dikirin. Evna derbek mezinbû ku li welatparêzên Baskan ket. Di vê demêdê ETA saz dibe û dest bi şerrê xweyê gelewêrê dike.

Serhildana BASKAN

Di diroka Baskan de pirr şerrekî dirêj ji bo mafên xwe yên çare-nûsî, adet, û aboriya xwe kirine. Çend cara mafên xwe yên demokratîk wergirtin, çend caran mêtînger mecburiyê nasîna pirr tiştan kirin û dane qebûl kirin.

Di alên 1917 ande ta 1923 têkoşîneke karkerî peyda dibe. Sebeba vê dî tişt bûn. Krîza aborî li Spanya û Şoreşa mezin a Sowyet.

1930, dî partiyên gelewêrî yekbûnê bi navê PNV, Partiya Nîş-tîmanîya Bask çê dikin. Ev partî di bin destên birjîwazîya biçûk de tê meşandin. Lê vê partiyê ti xebatek baş birêve ne bir.

Di 1936 û 1937 de têkoşîna gel hêjnû şîn dibe û dijî rejîmê xebatê kirin. Gel tev di vê têkoşînê de beşdar dibe. Lê çî mixabeyee dîsa Franko têkoşîna ku di bin serokatîya Bilbao de diperçiqênê. Hikumeta nûh tev otonomîya ku di nêzikde hatibû nasîn nasnake.

Di sala 1950 de hêjnû têkoşîn destpê dike û enîya ETA saz dibe. ETA (Euskadi Ta Askatasuna), Azadiya Welatê Baskan. Dendika ETA bi piranî xwendekarên ku domekê kovarek çandî bi navê EKIN çap dikirin, paşre bi xortên PNV re xebat pêşdabirin, û di dawîde van milîtanên ETA saz kir.

Di Gulana 1962 de planên xebata yekemîn ya ETA tê xwîyayê. Ew di xebataxwe de 8 salan dide ber çavan. Plan ev bû :

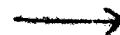
- 1 - 2 salên pêşin propaganda û zêdekirina endaman,
- 2 - Salên 3 û 44 sazkirina kadroya xebatê,
- 3 - Salên 5 û 6 dema têkoşîna çekdarî bi tektîkê gerilla û dewama şer di salên din de.

Di 1963 de planên dûwemîn; zêdekirina endaman û delegan li giş cîhanê û organîzekirina xwe li welêt.

Di 1964 de planên xebata sîyemîn; ji hevçûna ETA û PNV, bi awakî resmî.

Di 1965 de planên xebata çaremîn; şerrê çekdarî-zilm û zorbetî-şerrê çekdarî dendika şoreşa pêverû ttêne. Edî gel arîkariyê dike.

Di 1966 de nîv planên xebata pêncemîn; Millîtanên çep îdara ETA dixînb bin destên xwe. Ji wê domê û virde ew bi navê Têkoşîna Sosyalîsta Gelewêrîya Bask didin nasîn.

Lê di 1967 de endamên ETA pîrr kêr bûn. Dîsa xebata zêdekirina endaman dibe. Di salên 1968-69 de xebatek pêkdarî lê pîrr aktîf hate kirin. Di dawî de dîsa çanda Baskî xwîya kir. Rojname, kovare, bêje, tîyatro û hwd. derketin. Xebata ku ETA di dibistanan de kir pîrr fêde kir. Ferqek mezin xiste nav salên bihûrî de. Di salên '60 de 10 000 xwendekar hebûn (kêm-zêde), di sala '73 de bi ser 20 000 î ket.

Li gora ETA '5 ; xebat bêhtir niştîmanî bû. ETA'6 xeta Marksîst digre. Bi giş organîzasyonên li Spanya ku çep in anjî dijî emperyalîzmêne xebateke hevkarî dike. Di programawê de otonomîke bi cih ji bo welatê Baskan hebû. Di van salan de giş hêzên pêşverû pêşverû destên xwe dan ê ETA û tevan bihevradijî Franko xebat kirin. Sebeba wê jî kuştina 16 endamên ETA ji aliyê Franko bû. Di vê domê de ETA xebatek hêja kir.

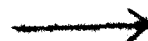
ETA dikevê nav karker û welatparêzên Baskî de û xebata xwe ji bo azadiya welatê xwe û şoreşeke sosyalîst birêve bir. Li dijî rejîmê şerrekî pîrr dijwar kir. Di vî çaxî de wezîrê Franko û pir kes ji organîzasyonêke alîkarê Franko hatin kuştin. Pîrraniya gel hez ji ETA dikir. Lê rejîma Franko ev welat xist wek cehnemê. Pîrr zorbetî, perçiqandin kir, xelk kuşt lê dîsa nikarê têkoşîna gel û ETA rawestênê.

Di îlona '76 de Enîya KAS (Koördinadara Abertzale Socialista) Sazmendîya Niştîmanperwer û Sosyalîstan çê dibe. Ev enî ji sê hêzan saz dibe. EHAS, ETA, û LAIA. Li cem wan çend grupên biçûk jî hebûn. Van giştan xebatek Marksîst da ber xwe û armanca wan serxwebûna EUSK KADI bû. (EUSKADI = Welatê Baskan). Giş hêzan zanîbûn ku bîyî alîkarî û xebata bihevna û tevî gel naçê serî. Enîya KAS, dan û standinên xwe bi pîrr organîzasyonan re çêkirin. Herweha bi PNV ra jî pêwendiyên xwe çêkirin. Lê belê bi şewekî Marksîstî PNV krîtîk dikirin.

Armanca wan şerrê xwe bikin ta mafên xwe wergirin.

Enîya KAS çî ye ?

Mezintîrîn ^u bi hêztîrîn en^i ye di welatê xwe de. Sazbûna wê : ji hêzên EHAS, ETA û LAIA pêk tê. Komîtek mezin di navbera wan de saz b^uye û stratejîya xwe danîne. Paşre IAK û LAB jî tevî wê dibin. Armanca wêyî mezin serxwebûna welêt di bih serkêe siya çîna karkera deye.

KAS xwe li gor 4 noktan dayîye hev :

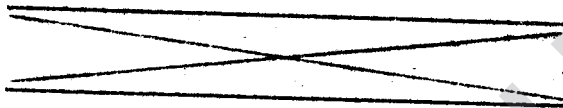
1 - Sosyalîzm : Seketina çîna karkeran li welêt, dawîya metîngehiya rejîma kapitalîst li Fransa û Spanya, dawîya sistema kapitalîst li cîhanê .

2 - Xwe dane hev : Xebat ji bo xwe dane hevê û adetên xwe; bi zmanê ziknakî pêşdebirina çanda xwe.

3 - Ji nûhde pêşdebirina jînê li her derî welêt.

4 - Serxwebûn : Xebata ji bo welatekî serbixwe ku gelê Bask karibê qedera xwe bi xwe tayîn bike.

Herweha dan û standinên KAS bi hêzên pêşverû re li pîrr welatan hene. Bahwerîya wê bi Internasyonalîzmê heye. Dan û standinên KAS bi IRSP re (li Irlanda: li kovara Têkoşer, hêjmar 3-4 temaşeke) û hêzên din yên gelên bindest sosyalîst û pêşverû re hene.

Nama Nivîskarê Kurd ji bo giş welatparêzên Kurd :

ALFABA KURDÎ DERKET

Gelî Xort û Keçên Kurdan;

Gelî xuşk û birayên hêja;

Ez mizgîn didim we ku Alfaba Kurdî ya ku min li welêt nivîsî bû û sala 1968'an li Tirkîyê li bajarê Istanbul çap kiribû, nûha li Swêd li bajarê Borås ji nû ve hat çap kirin;;bi vî awayî , çapa diduyan ya Alfaba Kurdî, ji bo zarûkên Kurdan yên ku li Swêd dimînin li Swêd hat çêkirin û temam bû.

Lê belê ev Alfaba Kurdî, ne jî bo Kurdên li Swêd tenê, herweha ji bo hemî zarok û xort û mezinên Kurd pîrr pêwîste. Lewra bi alîkariya vê Alfabê, her Kurdê biçûk û mezin, di demeke kurt da dikare xwendin û nivîsana Kurdî fêr bibe. Bi vî awayî, em dikarin bibêjin ku ihtiyaca hemî Kurdan ji vê Alfaba Kurdî re heye. Ji bo pêkanîna vê Alfabê min xwest ku ez hemî xuşk û birayên Kurd ji derketina Alfaba Kurdî haydar(xeberdar) bikim, û bi vê xwestinê min ev name ji hemî Kurdan re nivîsî.

Lê belê, çawa ku hun jî baş dizanin, ihtiyaca zarûkên me yên li welêt jî bi Alfaba Kurdî pîrr û pîrr heye. Lewra Alfaba li Tirkîyê hatîye qedexekirin û hêj jî qedexekiriye. Dêleta Tirkîyê fersend

(dûmayik : rûpel 9)

Xebata me : Me ci kirîye ?

- 1- 6/9/1980, Salre sur sambre, pêşanda çanda Kurdistan.
 - 2- 13-14/9/80, Di cejna Humanîte de standa Yekîtiya Xwendekarên Kurdistan li Fransa û Têkoşer tevda hat danîn.
 - 3- 20-21/9/80, Cejna rojnama PKB li Brüksel. Di vê cejnê de dîsa standa me her dû yekîtiyan, hat danîn, li cem vê jî xwarinên Kurdî hat çêkirin, folklorê Kurdî pêşkeş bû.
 - 4- 27/9/80, beşdarbûna mitînga dijî faşîzmê li Antwêrpen.
 - 5- 11/10/80, beşdarbûna mitînga dijî nîjadparêzî û karkerên biyanî.
 - 6- 18/10/80, roportaja bi televizyona beşê Frensi-programa Tirkî-bîngûnerên komelên demokratîk re. Nûnerê Têkoşer jî di nav vê programê de cih girt.
 - 7- 20/10/80, dîsa beşdarbûnamitînga dijî faşîzmê li Brüksel.
 - 8- 8/11/80, beşdarbûna Festîwala ji bo biyanîyan li Anwers.
 - 9- 14/11/80, Beşdarbûna Festîwala çandî a bi zmanê Flamandî.
- Têkoşer pirtuk û kovarên xwe dîsa pêşkeş kirin.

.....

 //.....

Abone Arkadaş ve okuyucu dostlara !

Kültürel ve ideolojik alanda azda olsa bazı sorunları kitle örgütü olarak, kitlelerin önüne, yabancı kamuoyuna açıklamaya elimizdeki iki aylık yayın organı TEKOŞER dahil, broşür, kitap ve bildiri vasıtasıyla yapıyoruz.

Hedefimiz dünya kamu oyuna problemimizi ajite etmek, unutulmaya mahkûm kültürümüzü, özellikle Kürtçe dilini ve gramerini geliştirmektir.

Bu gün Halkımız İran'da gerici Xomeyni, Türkiye'de faşist Evren ve Irak'ta faşist Saddam'ın zulmü altındadır.

Bu durumu dünya kamuoyuna duyurmak bizim görevimiz.

Bu görevi yerine getirebilmek için önemli bir silaha ihtiyacımız var. Oda YAYINDIR.

Dostlar, bizim, imkânlarımız dahilinde çıkardığımız bu dergiye para gidiyor, masraf oluyor. Onun için, hiç olmazsa, bu dergiyi alan her abone veya okuyucu arkadaş, derginin abone karşılığını veya adet karşılığını yada bağış yollasın.

İsim (nəv)

Kürtçe'de iki türlü isim vardır. Özel isimler, (serenav), genel isimler, (pirrenav), İsimler sayı bakımından : tekil, (yekejmar), ve çoğul, (pirrejmar) cins bakımından : eril, (nêr) ve dişil (mê) olarak ayrılırlar.

Belirli tanım edati (pêskerê tarîf)

Kürtçe'de isim, tayin edildiği veya niteliği söylendiğinde, belirli tanım edati ismin sonuna eklenir. Şöyleki :

- 1- Tekil eril için " ê "
- 2- Tekil dişil için " a "
- 3- Her iki cinsin çoğulu için " ên " kullanılır.

Orn.:	1- Hevalê min	= arkadaşım	(er.)
	2- Hevala min	= "	(di.)
	3- Hevalên min	= arkadaşlarım	(çoğul)
	1- Berxê bûha	= pahalli kuzu	(er.)
	2- Berxa "	= " "	(di.)
	3- Berxên "	= " kuzular	(çoğul)

Eğer isim sesli harflerden biriyle bitiyorsa, tanım edati ile isim arasına "y" harfi girer. Bunun yanında isimler "ê" sesli harfi ile bitiyorlarsa, tanım bazen aynı kalır, bazende yerini "î" bira-kır.

Orn.:	Ba = rûzgar,	Bayê reş = Kara yel
	Se = köpek,	Seyê sipî = Beyaz köpek
	Co = kaynak,	Coya xwîrt = Hizli kaynak

"ê" için örnek :

Bê = ana,	Dîya hêja = Seygili ana	→ "ê" "î" olur.
Rê = yol,	Rîya soresê = Devrim yolu	→ "ê" "î" olur.
Hêt = duvar,	Hêtê qewîn = Sağlam duvar.	"ê" aynı kalır.

Bir cümlede birden fazla isim varsa şayet, tanımlama edatini yalnız en son kullanılan isim alır.

Orn. : Xanî, rez û werzê min = Ev, bağ ve bostanım.

Aynı cümlede bir isim ikinci sefer nitelenecekse, ismin yerine "yê" eril için, "ya" dişil için, "yên" çoğul için kullanılır.

Orn. : Hêtê xênî yê qewîn = Evin sağlam duvarı.

Mirîşka me ya reş = Siyah tavuğumuz.

Çêlekên me yên sipî = Beyaz ineklerimiz.

www.arsivakurdi.org

Qazî Mihemed

ŞÊX MEHMÛD

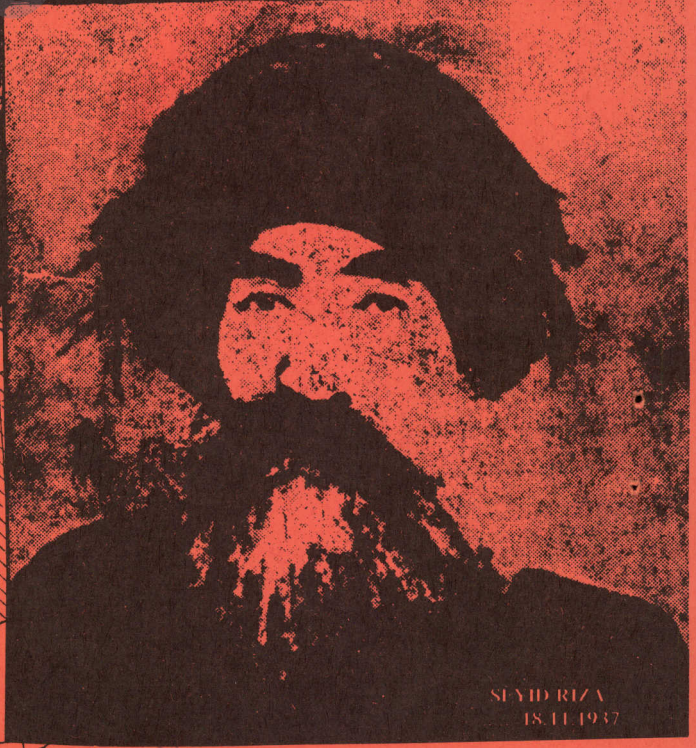
KA WELAT Û AL Û OL

Ey felek kanî li kû man ew welat û al û ol;
 Çavbelek kanî li kû man bûne xanim tög û tol.
 Kanî ew xortên di bengî kanî ew kalên bideng;
 Ketine bin xesma firengî pir dinalin polepol.
 Kanî sorgul, kanî bilbil tev de mane mest û dil,
 Dest û zozan mane bê av tev çiya û ça û çol.
 Kanî bağ û kanî bîstan, kanî dar û kanî ber;
 Kanî ew rez, kanî ew pez ka dewar û cot û col
 Kanî şêr û kanî ejder, ka piling û ka egîd;
 Kanî roja cejn û şadî, ka li kû ne hêl û hol,
 Koç û koçer tev ne mane, birc û heywan hilweşîn;
 Ax li zozanê me rengîn, ka li kû ne kon û kol.
 Ka Ferat û kanî Xabûr kanî Dicle kanî Zab;
 Kanî gola Wan û Nazûk, kanî ewqas gêr û gol.
 Kanî gor û kanî lor û kanî bext û kanî zaz.
 Ka Şikak û kanî Aşit, kanî Mil û Zil û Zol.
 Kanî Kerman, kanî Kerkûk, kanî Wan û Erzerom.
 Ka Kelis û ka Melatya, tev de bûne vak û xol.
 Wan neyaran kirne wêran tev de kuştin xan û beg.
 Dê ji wan bigrim bi destê xwe ko nemrim doz û tol.
 Ey Cegerxwîn bes bibêje fort û pesnan hilde xwe,
 Pir di vê rê de çirandin van egîdan sal û sol.

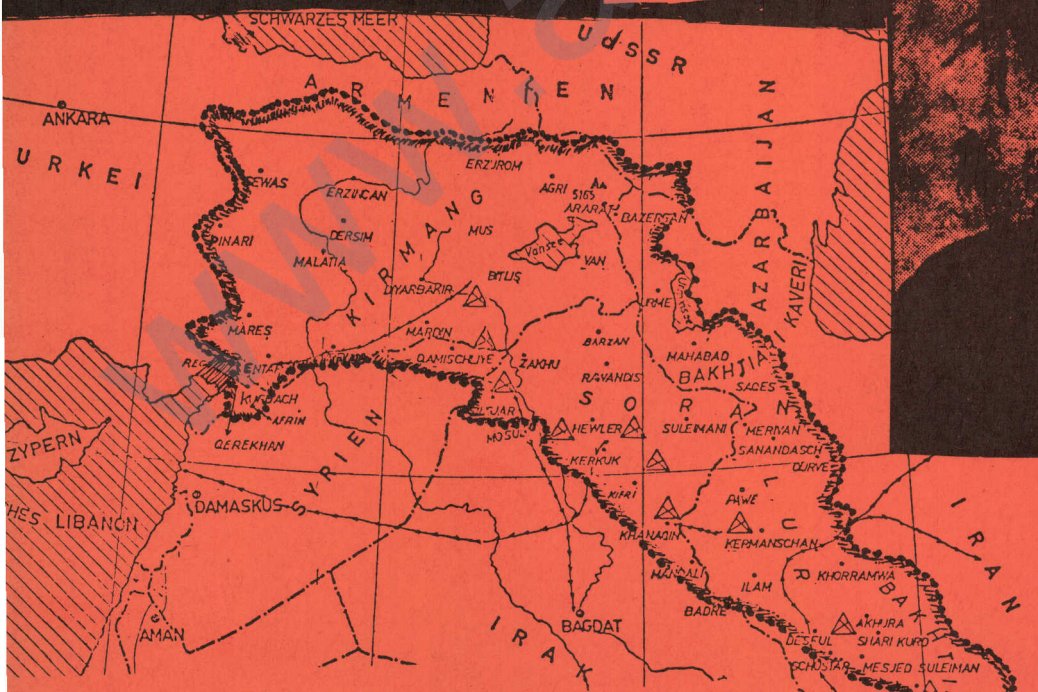
CIGERXWÎN

ŞÊX SEÎD
4.9.1925

SEÎD RÎZA
18.11.1937

KURDISTAN

"de lêxin loy,
 lêxin,
 bi hêsanî nayêm
 kustin...